

יום ראשון, 09 באוגוסט 2015

כ"ד באב, תשע"ה

לכבוד שר החינוך

מר נפתלי בנט

הנדון: יישום ותקצוב תכנית מערכתית לחינוך נגד גזענות ולקידום חיים משותפים

מכובדי,

הארגונים החתומים מטה עוסקים כולם בתחום החינוך ופועלים בשיתוף עם משרד החינוך (ובפרט עם המטה לחינוך אזרחי וחיים משותפים במזכירות הפדגוגית) בעשייה מאומצת לקידום חיים משותפים והמאבק בגזענות. עיקר הפעילות מתמקדת בפיתוח מקצועי של מורים, בהפעלת תכניות חינוכיות בבתי ספר (ימי עיון, כנסים, הפגשות, קידום לימוד ערבית ועברית, שילוב מורים ערבים ועוד) וכן בפיתוח תכניות מודפסים ודיגיטאליים המקדמים ערכים של כבוד האדם, פלורליזם, סובלנות ודמוקרטיה, לשימוש המורים והמורות מזרמי החינוך השונים.

אנו פונים אליך בצילם של אירועי סוף השבוע הקודם: שריפת בית משפחת דאוובשה בכפר דומא שהביאה למותם של התינוק עלי והאב סעד ז"ל, ולפציעתם האנושה של הוריו ואחיו, ככל הנראה בידי מפגעים יהודים, ודקירתה למוות של שירה בנקי ז"ל וחמישה אנשים נוספים במצעד הגאווה בירושלים, בידי ישי שליסל. שמענו את התבטאויותיך בתקשורת, ואנו, כמוך, מחויבים לרעיון בו כל התלמידים במדינת ישראל ילמדו להכיל את השונות ולכבד אדם באשר הוא אדם כפי שהוא בא לידי ביטוי בפסוק: "חביב אדם הנברא בצלם ה'".

לשמחתנו, אנשי משרדך גיבשו תכנית מערכתית תחת הכותרת: "[מסובלנות להתמודדות עם גזענות וחיים משותפים](#)" (ראה נספח למכתב זה). כמי שעובדים מזה שנים בתחום החינוך, אנו מבקשים ממך לתרגם את המחויבות והאחריות הזו לתכנית פעולה מתוקצבת ומיושמת באופן מערכתי תוך תשומת לב לצרכים השונים של מוסדות החינוך השונים.

מערכת החינוך זקוקה לתהליכים חינוכיים ארוכי טווח ובעלי כובד משקל לאורכה ולרוחבה של המערכת. בקשה זו מגיעה גם מכיוון המורים והמורות המבקשים להגביר את תחושת המסוגלות שלהם אל מול ריבוי ביטויי הקיצוניות בכיתה וכן, צמאים לאמירה מערכתית ברורה בנושאים אלה. על כן, אנו כותבים לך ומבקשים כי:

- א. אתה וצמרת משרדך תעבירו מסר נחוש וברור בפתחת שנת הלימודים, כי המשרד מחויב לקידום החינוך לחיים משותפים ונגד גזענות, וכי הנושא הינו בראש בסדר העדיפויות של המערכת בכללותה.
- ב. התכנית שמשרדך גיבש תתקצב ותיושם באופן מערכתי ורב-שנתי תוך מתן מענה דיפרנציאלי לכל הזרמים במערכת החינוך. ההשקעה התקציבית בתחום זה אינה מספיקה, על כן חשוב כי יוקצו כבר בשנת התקציב הקרובה, משאבים מוגדלים למטה לחינוך אזרחי וחיים משותפים, וכן

לאגפים וגורמים נוספים במערכת באמצעותם ניתן להגיע לבתי ספר מגוונים. תקציבים אלה יופנו לימי הדרכה, ההשתלמויות ותוכניות ההפגשה, בשנת הלימודים הקרובה.

ג. חומרי לימוד שפותחו על-ידי הארגונים החינוכיים החתומים מטה והינם מוכרים ומאושרים על-ידי המשרד, יופצו ויונגשו בצורה המיטבית למגזרי החינוך, לציבור המורות ומנהלות בתי הספר, באופן שיסייע בידם להיכנס לכל בית ספר, כל שכבה וכל כיתה עם כלים מתאימים לעיסוק בסוגיות מורכבות ושנויות במחלוקת. כך תגדל משמעותית תחושת המסוגלות של המחנכים לתת מענה אפקטיבי לביטויי קיצוניות ולהדגיש את החשיבות והערך של הרב-גוניות בחברה.

כמי שעוסקים בתחום מזה שנים ברור לנו כי אין פתרונות קסם, וכי רק עבודה רב שנתית, כלל מערכתית תוכל להתחיל ולמגר את נגע שנאת האחר שהכשירה את הקרקע למקרי האלימות הקיצוניים האחרונים. אולם, אנו גם יודעים כי לא בשמיים היא. תכנים ותכניות איכותיים ביותר כבר נכתבו ופותחו לאורך השנים, ואף הוכיחו את יעילותם. חסם משמעותי בקידומם הוא חסם המשאבים שיאפשר הפצתו של הידע והניסיון הקיימים, ולהרחיב את מוטת ההשפעה של כלים אלו לכל בית ספר ברחבי ישראל. אנו מאמינים שהחינוך נגד גזענות ובעד חיים משותפים בארצנו היא סוגיה "חוצת מחנות" וצריכה להיות סוגיה ממלכתית ששותפים בה כלל המגזרים בחברה הישראלית. אנו דוחקים בכך לתרגם את אמירותיך החשובות למעשים מידיים, על מנת לעשות כל שביכולתה של המערכת למנוע את מעשי האלימות ופשעי השנאה הבאים.

נשמח להיפגש אתך ועם אנשי המקצוע במשרדך כדי להציג בפניך נתונים הממחישים שפיתוח מקצועי איכותי משפיע מאוד על תחושת המסוגלות של המורים להתמודד עם ביטויי גזענות.

בכבוד רב,

שרף חסאן, מנהל מחלקת החינוך | האגודה לזכויות האזרח
אריאל דלומי וח'יר אלבז, מנכ"לים שותפים | אג'ק – מכון הנגב
דר' תקוה ברכה, מנכ"ל | עמותת אפשר אחרת
אורי גופר, מנכ"ל | עמותת הגר לחינוך יהודי-ערבי לשוויון
עו"ד נדאל עותמאן, מנהל | המטה למאבק בגזענות בישראל
דני אלעזר, סגן נשיא ומנהל תכנית 'בארי', איתי יבין, מנהל תכנית 'מן הבארות' | מכון שלום הרטמן
סאמר עתאמנה ויעל מעין, מנהלי מחלקת חינוך | המרכז היהודי ערבי גבעת חביבה
נועה סתת, מנהלת | המרכז הרפורמי לדת ומדינה
גילה בן הר, מנכ"לית, מרים דרמוני שרביט, ראש צוות אזרחות, חינוך אזרחי וחיים משותפים | מטח
רון גרליץ, מנכ"ל שותף | סיכוי - עמותת לשוויון אזרחי
אמנון בארי-סוליציאנו ודר' ת'אבת אבו ראס, מנכ"לים שותפים | יוזמות קרן אברהם
אמירם גולדין | קרן עמרי
אבי דבוש, מנהל תכניות | שתיל
גדי גבריהו, יו"ר | פורום תג מאיר

העתקים:

גב' מיכל כהן, מנכ"לית משרד החינוך
גב' דניאלה פרידמן, מנהלת המטה לחינוך אזרחי וחיים משותפים, משרד החינוך

פורום הארגונים למען חינוך לחיים משותפים

ליצירת קשר: עומר כהן, רכז הפורום: 052.5345936, omerc@shatil.nif.org.il